

22.8.2019

EOAK/3662/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Saksin

Esittelijä: Esittelijäneuvos Tapio Rätty

KANNUSTUSRAHAN MAKSAMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli sijaishuoltopaikkansa menettelyä korvausten maksamisessa. Kantelijan mukaan hän ei ollut saanut tekemästään työstä sovittua korvausta hatkareissunsa johdosta.

2 SELVITYS

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut antoi kirjoituksen johdosta selvityksen. Selvitykseen oli liitetty nuorisokodin selvitys.

3 RATKAISU

Kantelukirjoituksen mukaan kantelija työskenteli nuorisokodin ulkopuolella työharjoittelussa. Työharjoittelusta oli sovittu maksettavan 5 euroa tunti kannustusrahaa. Kannustusrahan suoritti kantelijan sijaishuoltopaikka nuorisokoti. Kantelijan mukaan hän oli työskennellyt harjoittelussa marraskuusta 2018 lukien aina toukokuuhun 2019 asti. Kantelija kertoi, että hän oli tehnyt toukokuussa 72 tuntia töitä, josta hänelle ei suoritettu kannustusrahaa sen johdosta, että hän lähti toukokuun lopussa karkumatkalle laitoksesta. Kantelukirjoituksen mukaan korvausta ei maksettu, koska hän ei ollut palauttanut laitokseen työtuntilappua laitoksen edellyttämässä ajassa. Kantelijan antaman selvityksen mukaan, työtuntiselvityksen puuttuminen ei olisi estänyt ahkeruusrahan maksamista.

Nuorisokodin antaman selvityksen mukaan ”Kannustusrahan saamisen edellytys on, että nuori itse pitää kirjaa työtunneistaan ja *kuittaa ne päivittäin vuorossa olevalla ohjaajalla*. Lisäksi tämä tuntikirjanpito tulee palauttaa ohjaajien toimistoon seuraavan kuun ensimmäiseen päivään mennessä.” Nuorisokodin selvityksen mukaan kantelija lähti karkumatkalle 22.5.2019 kesken kuu-kauden ja karkumatka kesti 13.6.2019 asti. Kantelija ei näin ollen selvityksen mukaan palauttanut tuntikirjanpitoa määräaikaan (toukokuun loppuun) mennessä. Selvityksen mukaan kantelija teki asiassa uuden tuntikirjanpidon jälkikäteen, mutta sen ei katsottu olevan enää sama asia.

Edelleen selvityksen mukaan nuorisokodin johtaja oli keskustellut asiasta kantelijan ja kantelijan äidin kanssa kesäkuun lopussa. Nuorisokodin selvityksen mukaan asiasta keskusteltiin myös kantelijan sosiaalityöntekijän kanssa 28.6.2019. Osapuolet olivat selvityksen mukaan hyväksyneet sen, ettei kannustusrahaa suoriteta kantelijalle.

Kantelija kirjoitus tuli eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa 25.6.2019 vireille. Samana päivänä lähetettiin sosiaali- ja terveystyöpalveluille kantelua koskeva selvityspyyntö. Sosiaalitoimen antaman selvityksen mukaan selvityspyynnön johdosta kantelija tavattiin nuorisokodissa 28.6.2019. Kantelija kertoi sosiaalityöntekijälleen, ettei hänelle kuuluvia korvauksia työtunneista oltu maksettu asianmukaisesti.

Nuorisokodin ja sosiaalitoimen selvitysten mukaan sosiaalityöntekijä oli ollut yhteydessä 19.7.2019 laitokseen ja edellyttänyt, että korvaukset suoritetaan kantelijalle. Saamani selvityksen mukaan kantelijalle on 24.7.2019 maksettu hänen työtunteihinsa perustuva kannustusraha.

Saamastani selvityksestä ilmenee, että kannustusrahan maksamatta jättämisen perusteena on ollut kantelijan karkumatka laitoksesta. Nuorisokodin selvityksen mukaan nuoren on pidettävä itse kirjaa työtunneistaan ja hänen on kuitattava ne päivittäin vuorossa olevalla laitoksen ohjajalle. Tämän lisäksi tuntikirjanpito tulee palauttaa laitoksen toimistoon aina seuraavan kuukauden ensimmäiseen päivään menneessä. Saamani selvityksen mukaan kantelija toimitti tuntikirjanpitoselvityksensä karkumatkansa jälkeen.

Nuorisokoti oli ensin keskustellut kantelijan sosiaalityöntekijän ja vanhemman kanssa siitä, ettei kannustusrahaa makseta. Nämä olivat hyväksyneet menettelyn. Kantelukirjoituksen ja lähettämäni selvityspyynnön jälkeen sosiaalitoimi oli ilmoittanut 19.7.2019 että kannustusraha tuli maksaa kantelijalle. Käsitykseni mukaan kannustusrahaa ei olisi suoritettu kantelijalle ilman hänen oikeusasiamiehelle tekemäänsä kantelua.

Pidän laitoksen menettelyä virheellisenä. Totean, että sijaishuoltopaikka ei voi päättää, ettei se maksa sijoitetun lapsen työnteollaan ansaitsemia ahkeruusrahoja tai kannustusrahoja. Ansaittuja kannustusrahoja ei ole sallittua jättää maksamatta rangaistuksena esimerkiksi lapsen karkumatkasta.

Laitokset voivat maksaa sijoitetuille lapsille korvausta laitoksessa tai sen ulkopuolella tehdyistä työtehtävistä esimerkiksi ahkeruusrahana, kannustusrahan tai muuna vastaavana korvauksena tai palkkiona. Ahkeruusrahan tai kannustusrahan yhtenä tarkoituksena on kannustaa lapsia harjoittelemaan työntekoa osana itsenäistymistä. Lapsella on oikeus luottaa siihen, että hänen suoritettuaan sovitut työtehtävät, laitos maksaa hänelle työstä sovitun korvauksen. Laitoksen tulee kirjata ahkeruusrahan tai kannustusrahan kertyminen ja maksaminen.

Totean vielä, että sovitun korvauksen (tässä kannustusrahojen) maksamatta jättäminen rangaistuksena silloin, kun lapsi on suorittanut sovitut työt tai tehtävät, ei perustu lakiin.

Koska saamastani selvityksestä ilmenee, että kantelijalle on maksettu hänen ansaitsemansa kannustusrahat 24.7.2019, ei kirjoitus anna aihetta puoleltani muuhun kuin että kiinnitän sosiaalitoimen vakavaa huomiota siihen, että sen tehtäviin kuuluu myös osana sijaishuollon valvontaa valvoa, että sijoitetulle lapselle maksetaan hänen ansaitsemansa kannustusrahat sovitulla tavalla. Sosiaalityöntekijän on siten valvottava myös ahkeruusrahojen asianmukaista maksamista. Tässä tarkoituksessa lähetän tästä päätöksestäni jäljennöksen sosiaalitoimelle. Pyydän, että sosiaalitoimi antaa päätöksestäni tiedon nuorisokodille.